הג'יפים ממלאים מקום השרין

אחד החידושים הגדולים של הצבא העברי היו יחידות הג'יפים, המזוויינים במקלעים קלים ובינוניים. בהעדר טאנקים קלים, מילאו תפקידים רכים — החל בסיור אלים, וכלה במכות־אש ואף התקפות־מצח ליליות. השיטה, שהומצאה על־ידי הבריטים בצפון־אפריקה, הונהגה בארץ לראשונה על־ידי „חיות ה־נגב" בדרום. ללא אישור ותקן, הקימה חטיבת גבעתי פלוגה דומה, שזכתה אחר־כך לתואר „שועלי שמשון". בחזית המרכז הוקם גדוד שלם של ג'יפים ומשוריינים, שקרא לעצמו „קומנדו", בפקודת המג"ד משה דיין. כל היחידות האלה הצטיינו בניידות ובכוח־אש, הכריעו לא פעם את הכף ברגעי משבר.

מג'יפים בודדים — לטורי קומנדו

תצלום אופייני של ימי הראשית. כיתה של חיל־רגלים, עם מקלע בודד, עומדת ב„פוזה" ליד דגל עיראקי, שנלכד אי־שם במשולש. העיראקים נמנעו במלחמה מפעולות־התקפה, אך נחשבו לצבא טוב.

סור אופייני של ג'יפים מזויינים. המקלעים מרותקים על הג'יפ לחצובות מסתובבות, מוט הברזל בחרטום הג'יפ נועד לחתוך מלכודות־חוטי־ברזל שנמתחו על הכבישים כדי לערוף את ראשי הנוסעים בנסיעה.

חזר ב„פרימוס" לתל־אביב. כעבור ימים מספר הטילו עליו את ניהול המיבצע לשחרור הגליל. נבי־יושע היתה אחת המטרות.

אחת אחת נפלו המטרות לידינו — צפת, הר־כנען, תחנות המשטרה והכביש הראשי סבריה־ראש־פינה. מתקרבת שעת האפס לפלישת הצבאות הערביים, כוחותינו מופנים אל גבול הלבנון, לתפיסת מאלכיה, השער לגליל.

★ ★ ★

12 גדרות תיל סבוי־ המטרה

הפעולה נגד מאלכיה וקדש סיפקה את האיגוף העמוק, שנדרש לכיבוש נבי־יושע, לאחר כשלון התקפת־המצח. מאילת־השחר יצאו בחורי הגדוד הראשון, שעלה בינתיים לגליל, בדרך ההרים אל רמות נפתלי. הנשק מועט היה, רבה היתה האספקה שנישאה על גב וכתף. עד הבוקר נפלו קדש ומאלכיה; נבי־יושע נשארה בעורף. עם בוקר יצא הצבא ויחידות מוגברות של חיל־רגלי. המצב החמיר, לא היתה ברירה אלא לנטוש את מאלכיה ולסגת, נסיגה קשה, אל המישלטים הסמוכים. מצב זה הגביר את ההכרה, שאם גם לא תיכבש מאלכיה — לפחות נבי־יושע צריכה להיות בידינו.

עם ערב — היה זה בחמשה־עשר במאי — הגיעה למקום פלוגה מהגדוד השלישי והחלה ההתקפה על נבי־יושע עצמה. „פיאטים" מנחיתים את מכת הריכוך והריתוק. כמה נפצים נשמעים עמומים, פרצו כנראה מבעד החלונות פנימה. אש האויב נחלשת ומשתתקת. החבלנים ניגשים לעבודתם, פורצים את הגדר החיצונית ומכינים עצמם להתקרבות לקיר המשטרה עצמה. וכאן שוב מתחילות הצרות: שנים־עשר מכשולי תיל סבוכים ממלאים את השטח שבין הגדר החיצונית והמיבצר עצמו. זיעה קרה כיסתה את מצח החבלנים. ידיעות מוקדמות אמרו כי שתים־שלוש גדרות מקיפות את המצודה, אך על שתים עשרה לא חלם איש, ואף חומר הנפץ לא יספיק לכך. תשעה המכשולים הראשונים נפרצים ללא הפרעה וללא אבידות. שלוש גדרות בלבד נשארו עד לפריצה פנימה. שוב נראה באופק פס האור, הפציע השחר.

★ ★ ★

מצור, פינוי, כיבוש

מטה המיבצע מצווה על מתקיפי המצודה לסגת למישלטים הסמוכים, להתחפר בהם ולצור על הבנין. חמסין איום שורר כל שעות היום. השמש יוקדת בעוז ומכה על הראשים, בחורים מתעלפים, רוח־הלחימה יורדת. האויב מפגיז מתוך תחים ומשוריינים. הבחורים ממטירים קלעים חודרי־שריון לעבר משוריין בודד המנסה להתקדם לעברם ומגיסים אותו. מצור מלא לא היה סביב המבצר. משוריינים לבנונים הצליחו לחדור לתוכו בחיפוי פגזי־תותחים לעבר משלטינו. הללו מביאים ודאי תגבורת — סברו הצרים. טעות היתה בידם. במשוריינים פונו הלוחמים הלבנונים על כל ציודם. לפנות ערב הוציאו ששה משוריינים לבנוניים את אחרוני הלוחמים והפצועים. עם רדת החשיכה הסתלקו באורות כבויים.

בחצות נפתחה ההתקפה המחודשת. הפעם קדם לה ריכוך אדיר. „פרימוס" האיר את שטח המטרה בפצצות תבערה ו„פרימוס" שני, שטח אחריו, הטיל לחצר את מיטען הנפץ. „פיאטים הטילו פגזיהם. שני תותחים קלים (20 מ"מ) ירקו צרורות אל האשנבים והחלונות. האויב אינו עונה, כי אינו נמצא בבנין. התוקפים אינם יודעים על כך, סבורים שהוא מתיר להם להתקדם כדי שיוכל לפגוע בהם מקרוב ויפתיעם בברד רימונים ואש מקלעים. החבלנים מחסלים את שלוש הגדרות הנותרות ופורצים בחומר נפץ את קיר הבנין.

רק משהגיעו לשער וראו כי אין תגובה מבפנים, הבינו הפלמ"חאים שהלבנונים ברחו. חששו שמא הטמין האויב לפני צאתו מוקשים ומלכודות, וחבלנים החלו בחיפושים. בשתים אחר חצות השתלט הגדוד השלישי על אויבו הגדול, בחוריו עמדו בפתח המצודה.

★ ★ ★

בהגנה עד מיבצר העוז

שלוליות דם קרוש, בגדים, מיצרכי מזון וזוהמה ניראו על מרצפת הבטון האפור. אלפי תרמילים ריקים התגוללו ליד אשנבי היריה. מחלקה אחת נערכה מיד להגנה היקפית, מחלקה שניה תפסה עמדות בקרבת המחסום שבכביש לקדש. שאר הבחורים הטילו שמיכותיהם ונרדמו, לאחר חוסר שינה של שתי יממות.

בזה לא תמה עדיין פרשת הדמים. בתשע בבוקר נתעוררו תותחי הלבנונים, בני עשרים־וחמש ליטראות, לפעולה מחודשת מעבר לגבול. הפגז הראשון פוגע בתריס־פלדה שעל אחד האשנבים. התריס טס פנימה ובדרכו עורף את ראשו של אחד הגמים ומרטש את בטנו של השני. היו אלה שני החללים האחרונים במערכה לכיבוש המיבצר.

נבי יושע היתה למעוז עברי, „מצודת הכ"ח", לזכרם של עשרים ושמונה חללי ההתקפות.